

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIM VAZIRLIGI
ANDIJON VILOYATI PEDAGOGIK MAHORAT MARKAZI**

“TASDIQLAYMAN”

Andijon viloyati PMM

direktori _____ T.Turg‘unov

“ _____ ” _____ 2026-yil

“Amaliy fanlar va maktabdan tashqari ta’lim metodikasi” KAFEDRASI

**“MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA MUSIQA
MASHG’ULOTLARINI O‘TKAZISH METODIKASI”**

o‘quv modulidan

O‘QUV-USLUBIY MAJMUASI

Ta’lim turi:

Malaka oshirish

Malaka oshirish muddati:

1 oy (100 soat)

**Tuzuvchi: Maktabgacha ta’lim va maktabdan tashqari ta’lim tashkiloti
musiqqa o’qituvchisi (PhD) v.b.dots N.To‘xtasheva**

Andijon-2026

“KELISHILDI”

Akademik faoliyat bo'yicha direktor
o'rinbosari _____ **O'.Qurbonov**

“ _____ ” _____ 2026-yil

“TASDIQLAYMAN”

Andijon viloyati PMM MTT va
amaliy fanlar kafedrasida katta
o'qituvchisi _____ **X.Nabiyeva**

“ _____ ” _____ 2026-yil

Annotatsiya: Mazkur majmuada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida musiqa mashg'ulotlarini samarali tashkil etish va o'tkazish metodikasi yoritilgan. Unda bolalarning yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda musiqa mashg'ulotlarini rejalashtirish, o'yinlar, qo'shiqlar, raqs va musiqiy harakatlar orqali ularning estetik didini, ijodiy qobiliyatini hamda musiqiy eshitish malakalarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, musiqa mashg'ulotlarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol usullardan foydalanishning ahamiyati ko'rsatib berilgan.

Taqrizchilar: MTTDMQTMOI “Maktabgacha va inklyuziv ta'lim”
kafedrasida dotsenti **M.Z.Fayzullayeva**

Ushbu ishchi o'quv-mavzu reja Amaliy fanlar va maktabdan tashqari ta'lim metodikasi kafedrasining 2026-yil ____ - ____dagi ____- sonli yig'ilish qarori bilan ma'qullangan hamda Pedagogika markazining Ilmiy-metodik Kengashining 2026-yil ____- ____dagi ____- sonli qarori bilan tasdiqlangan.

MUNDARIJA

I. KIRISH	4
II. TEXNOLOGIK XARITA	6
III. MA'RUZA MATN VA O'QUV MATERIALLAR	8
IV. O'Z-O'ZINI TEKSHIRISH UCHUN TEST SAVOLLAR	32
V. MODUL YUZASIDAN MALAKA ISHI MAVZULARI	30
VI. TARQATMA MATERIALLAR	33
VII. ATAMALAR IZOHLI LUG'ATI	32
VIII.FOYDALANILGAN VA TAVSIYA ETILGAN ADABIYOTIAR	33

KIRISH

Ushbu o'quv-uslubiy majmua maktabgacha ta'lim va tarbiyaning innovatsion modellarini ishlab chiqish, amaliyotga joriy etish, pedagog-tarbiyachilarni innovatsion faoliyatga tayyorlash, tarbiyalanuvchilarning intellektual, estetik va jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish bo'yicha tadqiqotlar alohida ahamiyatga molikdir.

Ushbu majmua O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrda "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida" 595-sonli qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-iyundagi "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-231-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 20-dekabrda 867-sonli "Maktabgacha va maktab ta'limi xodimlarining uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish to'g'risida" qarori, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 8-iyulda "Maktabgacha ta'lim tashkiloti pedagogining kasbiy standartini tasdiqlash to'g'risida" 423-son qarori, O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2024-yil 1-avgustda "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimi xodimlari asosiy lavozimlarining malaka tavsiflarini tasdiqlash to'g'risida" 238-sonli buyrug'i, 2025-yil 29-avgustda "Maktabgacha ta'lim tashkiloti va pedagoglarning ish hujjatlarini tasdiqlash to'g'risida" 323-sonli buyrug'i ijrosini ta'minlash maqsadida tuzilgan bo'lib, zamonaviy talablar asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlari musiqa rahbarlari uzluksiz kasbiy rivojlantirish ko'nikmalarini shakllantirish va kasbiy kompetentligini muntazam oshirishni nazarda tutadi.

Ushbu o'quv-uslubiy majmua Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor va mutaxassislarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti malaka oshirish kurslarining o'quv dasturiga asosan ishlab chiqilgan.

"Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish" modulining o'quv-uslubiy majmua maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarini malakasini oshirish kursining namunaviy o'quv dasturi asosida tuzilgan bo'lib, u maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilariga ish hujjatlarini yuritish, rasmiylashtirish, pedagogik jarayonni tashkil etishning mazmun va mohiyatini

ochib beradi. Maktabgacha ta'lim tizimida kadrlar siyosatini shakllantirishning zamonaviy tamoyillarini joriy etish bo'yicha belgilangan ustuvor vazifalar mazmunidan kelib chiqqan holda tuzilgan bo'lib, zamonaviy talablar asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktori lavozimiga nomzodlarni menejerlik sertifikatini olishga tayyorlashda menejerlik ko'nikmalarini shakllantirish va kasbiy kompetentligini muntazam oshirishni nazarda tutadi.

TEXNOLOGIK XARITA

Vaqt	Mavzu	Jarayon, metod	Resurs, tarqatma materiallar	Tinglovchining faoliyati
80 daqiqa	1-Mavzu: Ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etish asoslari (nazariy 2 soat)			
20 daqiqa	Asosiy tushunchalar: bilim, ko'nikma, malaka, kompetensiyalar. ta'lim tashkilotlarida pedagogik mahorat va kasbiy kompetentlikni oshirish	Ma'ruza, Aqliy hujum.	Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka, mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar	Tinglovchilar yangi mavzuni tinglaydilar. Berilgan savollar asosida o'zlarining faoliyatlari bilan bog'lagan holda aqliy hujumda ishtirok etadilar
20 daqiqa	Pedagogik mahorat, ta'lim metodlari, metodikalar va pedagogik texnologiyalar.	Ma'ruza,	Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka, mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar	Tinglovchilar yangi mavzuni tinglaydilar. Berilgan savollar asosida o'zlarining faoliyatlari bilan bog'lagan holda aqliy hujumda ishtirok etadilar
20 daqiqa	Maktabgacha ta'limning asosiy tamoyillari. Ta'lim-tarbiya jarayonining tashkiliy jihatlar	Ma'ruza,	Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka, mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar	Tinglovchilar yangi mavzuni tinglaydilar. Berilgan savollar asosida o'zlarining faoliyatlari bilan bog'lagan holda aqliy hujumda ishtirok etadilar
10 daqiqa	Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayon samaradorligini oshirish yo'llari	Ma'ruza, Bahs munozara	Mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar. Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka	Taqdimot xulosasi, savol-javob Vazifani juft bo'lib bajaradilar
10 daqiqa	Innovatsion pedagogik faoliyat: maqsad, vazifa va natijalar.	Mustahkamlovchi topshiriq	Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	Tinglovchilar fikrini bayon qilib rangli ip o'ramini keyingi tinglovchiga uloqtiradi

Vaqt	Mavzu	Jarayon, metod	Resurs, tarqatma materiallar	Tinglovchining faoliyati
80 daqiqa	2-Mavzu: Maktabgacha ta'limda amaliy mashg'ulotlar orqali musiqiy ta'limni tashkil etish (amaliy 2soat)			
40 daqiqa	Musiqiy ta'limning bolalarning hissiy, aqliy va jismoniy rivojlanishiga ta'siri	Suhbat, Bahs-munozara	Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka, mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar	Tinglovchilar o'rganilayotgan mavzu yuzasidan fikrlarini mustaqil bayon etadilar, shaxsiy mulohazalarni misollar bilan asoslaydilar
40 daqiqa	Bolalarning musiqiy qobiliyatlari, didi, estetik va ijodkorlikni rivojlantirish.	Ma'ruza, Mustahkamlovchi topshiriq	Mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar. Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka	Taqdimot xulosasi, savol-javob Vazifani juft bo'lib bajaradilar
80 daqiqa	3-Mavzu: Musiqiy ta'limda innovatsion metodlar va texnologiyalar (amaliy 2soat)			
35 daqiqa	Interaktiv dasturlar va musiqiy o'yinlar yordamida bolalar bilan ishlash.	Suhbat, Tushunchalar tahlili" metodi	Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka, mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar	Tinglovchilar o'rganilayotgan mavzu yuzasidan fikrlarini mustaqil bayon etadilar, shaxsiy mulohazalarni misollar bilan asoslaydilar
35 daqiqa	Ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish.	Kichik guruhda ishlash	Mavzu yuzasidan tayyorlangan slaydlar. Elektron doska, marker, skotch, daftar, ruchka	Taqdimot xulosasi, savol-javob Vazifani juft bo'lib bajaradilar
10 daqiqa	Mavzu yuzasidan tinglovchilarning bilimlari mustahkamlanadi	Mustahkamlovchi topshiriq	Tarqatma materiallar, rangli qog'oz; qaychi va yelim	Tinglovchilar fikrini bayon qilib rangli ip o'ramini keyingi tinglovchiga uloqtiradi

MODUL: MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM-TARBIYA JARAYONINI TASHKIL ETISH

1 -MAVZU. TA'LIM VA TARBIYA JARAYONINI TASHKIL ETISH ASOSLARI

Tayanch soʻz va tushunchalar: Taʼlim, tarbiya, maktabgacha, kompetensiya, innovatsiya.

Reja:

1. Asosiy tushunchalar: bilim, koʻnikma, malaka, kompetensiyalar. taʼlim tashkilotlarida pedagogik mahorat va kasbiy kompetentlikni oshirish
2. Pedagogik mahorat, taʼlim metodlari, metodikalar va pedagogik texnologiyalar.
3. Maktabgacha taʼlimning asosiy tamoyillari. Taʼlim-tarbiya jarayonining tashkiliy jihatlari
4. Maktabgacha taʼlimda pedagogik jarayon samaradorligini oshirish yoʻllari
5. Innovatsion pedagogik faoliyat: maqsad, vazifa va natijalar.

Tayanch atamalar: Taʼlim-tarbiya jarayoni, pedagogik mahorat, kasbiy kompetentlik, taʼlim metodlari, metodika, pedagogik texnologiyalar, innovatsion pedagogik faoliyat, maktabgacha taʼlim tamoyillari, bolaga yoʻnaltirilgan yondashuv, pedagogik jarayon samaradorligi, innovatsion texnologiyalar, taʼlim metodikasi, faollik, ijodiy rivojlanish, pedagogik yondashuv.

Maktabgacha taʼlim tashkilotlarida taʼlim va tarbiya jarayoni – bu bolalarning shaxsiy, ijtimoiy va intellektual rivojlanishini taʼminlashga qaratilgan pedagogik faoliyat boʻlib, u bilim, koʻnikma va malakalarni shakllantirishni, axloqiy va estetik qadriyatlarni singdirishni oʻz ichiga oladi. Ushbu jarayon pedagogik metodologiya asosida tashkil etilib, tizimli, izchil va maqsadli tarzda amalga oshiriladi.

Fan metodologiyasi nuqtai nazaridan, taʼlim va tarbiya jarayonining quyidagi asosiy tarkibiy qismlari mavjud:

Huquqiy asoslar — Maktabgacha taʼlim tashkilotlarida taʼlim va tarbiya jarayonining huquqiy asoslari – bu bolalar tarbiyasi va taʼlimini tashkil etishda davlat tomonidan belgilangan qonunlar, normativ-huquqiy hujjatlar va xalqaro standartlarga asoslangan faoliyatni tartibga soluvchi meʼyorlar yigʻindisidir.

Nazariya va tamoyillar – bilim berish va tarbiyaviy taʼsir koʻrsatishning asosiy ilmiy prinsiplari.

Metod va vositalar – taʼlim jarayonini rejalashtirish va oʻtkazish uchun qoʻllaniladigan aniq yondashuvlar.

Maktabgacha taʼlim tashkilotlarida taʼlim-tarbiya jarayonini tashkil etishning muhim jihati asosiy tushunchalarni toʻgʻri anglashdan boshlanadi. Bilim –

voqelikni anglash natijasida to'plangan axborot, u nazariy va amaliy jihatlariga ega. Ko'nikma – bilimni amaliyotda qo'llay olish qobiliyati, malaka esa ko'nikmalarni takomillashtirish orqali shakllangan yuqori darajadagi ijodiy mahoratdir.

Pedagogik texnologiyalar – ta'lim va tarbiya samaradorligini oshirish uchun zamonaviy va innovatsion yondashuvlar.

- **Bilim** – bu voqelik, hodisalar va jarayonlar haqida to'plangan nazariy va amaliy axborot. Maktabgacha yoshdagi bolalarda bilimlarni shakllantirish o'yinlar, kuzatish va eksperimentlar orqali amalga oshiriladi.
- **Ko'nikma** – bilimlarni amalda qo'llash qobiliyati. Bolalarda mustaqil ravishda harakat qilishni shakllantirish ta'lim-tarbiya jarayonining muhim yo'nalishidir.
- **Malaka** – ko'nikmalarning yuqori darajadagi ijodiy darajasi, bu esa pedagoglar faoliyatida, ayniqsa darslarni rejalashtirish va o'tkazishda ko'rinadi.

Kompetensiyalar – bu kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli bajarish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy sifatlarning integratsiyalagan majmuasi. Bu tushuncha faqat bilim va ko'nikmalarga asoslanib qolmay, shaxsning kasbiy vaziyatlarda samarali harakat qilish qobiliyatini ham qamrab oladi.

Kompetensiyalarni rivojlantirishning maqsadi shundaki, inson o'zining kasbiy vazifalarini nafaqat texnik jihatdan, balki ijodkorlik, mas'uliyat va moslashuvchanlik bilan bajaradi.

Kompetensiyalarning tarkibi

Bilim – aniq sohadagi nazariy va amaliy ma'lumotlar (kasbiy bilimlar).

Ko'nikma – o'rgangan bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyati.

Malaka – ko'nikmalarni avtomatlashtirilgan darajada qo'llay olish.

Shaxsiy sifatlar – mas'uliyat, tashabbuskorlik, muammolarni hal qilish qobiliyati, ijodiy yondashuv.

Xulq-atvor va kommunikatsiya – samarali muloqot qilish va jamoada ishlash qobiliyati.

Kompetensiyalar turlari

Kompetensiyalarni maqsad va faoliyat sohalariga qarab quyidagi turlarga ajratish mumkin:

Asosiy (universal) kompetensiyalar

Hamma sohalar uchun umumiy bo'lgan kompetensiyalar.

- **Muloqot kompetensiyasi:** samarali muloqot qilish qobiliyati (og'zaki va yozma).

- **Muammolarni hal qilish kompetensiyasi:** murakkab vaziyatlarda yechim topa olish.

- **O'z-o'zini boshqarish:** vaqtni boshqarish, o'zini rivojlantirish va motivatsiyani saqlash.

- **Axborot bilan ishlash:** ma'lumotlarni qidirish, tahlil qilish va samarali qo'llash.

Kasbiy kompetensiyalar

Aniq kasb yoki faoliyat turiga mos keluvchi maxsus bilim va ko'nikmalar.

- **Texnik kompetensiyalar:** texnika yoki texnologiya bilan ishlash qobiliyati.

- **Pedagogik kompetensiyalar:** bolalarning ehtiyojlarini tushunish, ta'lim berish va rivojlantirish.

- **Hukm chiqarish kompetensiyasi:** kasbiy faoliyatda qaror qabul qilish qobiliyati.

Ijtimoiy kompetensiyalar

Jamoadagi o'zaro munosabatlarni tashkil etish va jamoa manfaatlari uchun ishlash qobiliyatlari.

- **Hamkorlik kompetensiyasi:** birgalikda ishlash.

- **Madaniy kompetensiya:** boshqa madaniyatlarni tushunish va hurmat qilish.

- **Raqamli kompetensiyalar:** zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish.

4. Rivojlantiruvchi kompetensiyalar

Shaxsning doimiy o'qish va o'zini rivojlantirish qobiliyatlari.

- **Moslashuvchanlik:** yangi sharoitlarga tez moslashish.

- **Ijodiy yondashuv:** yangi g'oyalarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

- **Tanqidiy fikrlash:** ma'lumotlarni tahlil qilish va ularni baholash.

Madaniy va ma'naviy kompetensiyalar

Shaxsning axloqiy, madaniy va ma'naviy tamoyillarga mos faoliyat olib borish qobiliyatlari.

- **Axloqiy kompetensiya:** halollik, adolat va mas'uliyat.

- **Madaniy ko'nikmalar:** san'at, adabiyot va boshqa madaniyat shakllarini tushunish.

Kompetensiyalarni rivojlantirish usullari

Amaliy mashg'ulotlar va o'yinlar – turli vaziyatlarda harakat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

Treninglar va seminarlar – nazariy va amaliy bilimlarni kengaytirish.

Case study (vaziyatli tahlillar) – muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan masalalar orqali o'rganish.

Mentorlik va murabbiylik – tajribali mutaxassislarining qo'llab-quvvatlashi.

Feedback tizimi – faoliyat natijalari bo'yicha fikr-mulohaza olish.

Kompetensiyalarni to'g'ri aniqlash va ularni rivojlantirish maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yuqori natijalarga erishishda muhim o'rin tutadi.

Pedagogik mahorat va kasbiy kompetentlikni oshirish maktabgacha ta'lim muassasalarida doimiy o'qitish va pedagoglarni qayta tayyorlash orqali amalga oshiriladi. Bu jarayonda bolalarning ehtiyojlarini tushunish, innovatsion texnologiyalarni qo'llash, va sifatli ta'limni tashkil etishga yo'naltirilgan yangi metodikalarni o'rgatish muhim hisoblanadi.

2. Pedagogik mahorat, ta'lim metodlari, metodikalar va pedagogik texnologiyalar.

Pedagogik mahorat – bu o'qituvchi va tarbiyachilarning bolalar bilan samarali ishlash qobiliyati. Bu nafaqat nazariy bilimlarni, balki o'quv jarayonini boshqarish, bolalarning qiziqishlarini aniqlash va ularga individual yondashishni o'z ichiga oladi.

- **Ta'lim metodlari:**

Og'zaki metodlar: hikoya qilish, savol-javob, tushuntirish.

Ko'rgazmali metodlar: illyustratsiyalar, videoroliklar, ko'rgazmali materiallardan foydalanish.

Amaliy metodlar: tajribalar, amaliy mashg'ulotlar, o'yinlar orqali ta'lim berish.

Metodikalar – ta'lim jarayonini o'ziga xos tamoyillarga asoslangan holda tashkil qilish. Bolalarning ehtiyojlariga mos keluvchi metodikalar yordamida individual rivojlanish ta'minlanadi.

Pedagogik texnologiyalar – ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni kiritish, masalan:

Bolalar faoliyatini interaktiv metodlar yordamida tashkil qilish.

Ta'lim jarayonini multimedia vositalari orqali boyitish.

3. Maktabgacha ta'limning asosiy tamoyillari. Ta'lim-tarbiya jarayonining tashkiliy jihatlar

Tamoyil – bu biror faoliyat yoki jarayonni tashkil qilish va boshqarishda asos bo'lib xizmat qiluvchi qoidalar, qonuniyatlar yoki yo'nalishlardir. Tamoyillar qat'iy amal qilinadigan asosiy qoidalarni belgilaydi va ularga rioya qilish faoliyatning samaradorligini oshiradi.

Masalan, odillik tamoyili – bu qaror qabul qilishda barcha uchun teng imkoniyat yaratish asosidir.

Pedagogik tamoyillar – ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etishda pedagoglar amal qilishi lozim bo'lgan ilmiy asoslangan qoidalar va qonuniyatlar majmui. Ular pedagogik jarayonni yo'naltiradi va bolalarning intellektual, ijtimoiy, jismoniy va ma'naviy rivojlanishini ta'minlaydi.

Maktabgacha ta'lim quyidagi asosiy tamoyillar asosida tashkil etiladi:

1. **Bolaga yo'naltirilgan yondashuv** – har bir bolaning shaxsiy qiziqishlari va qobiliyatlarini inobatga olish.
2. **Doimiylik va uzviylik** – bilim berish jarayonini yaxlit holda tashkil etish.
3. **Qiziqarli va faol muhit yaratish** – bolalarda qiziqishni uyg'otuvchi sharoitlarni yaratish.
4. **Oila va ta'lim tashkilotining hamkorligi** – bolaning rivojlanishi uchun birgalikda ishlash.

Tashkiliy jihatlar:

- **Ta'lim mazmunini bolalarning yosh xususiyatlariga mos ravishda shakllantirish.**
- **Bolalarning o'zaro hamkorligini rag'batlantirish.**
- **Faol o'quv va ijodiy faoliyat uchun qulay muhit yaratish.**

4. Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayon samaradorligini oshirish yo'llari
Pedagogik jarayon samaradorligini oshirish uchun quyidagilar amalga oshirilishi kerak:

Yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish:

Multimedialardan foydalanish.

Interaktiv ta'lim metodlari.

Individual yondashuvni tatbiq qilish: har bir bolaning ehtiyojlariga mos ravishda o'qitish.

Bolalarning ijodkorlik va mustaqil fikrlashini rivojlantirish:

Muhokamalar tashkil qilish.

Mantiqiy o'yinlar orqali tafakkurni rivojlantirish.

“Ilk qadam” davlat dasturida MTT da ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etish tamoyillari keltirilgan Ular O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tashkilotlaridan kutilayotgan natijalarni, shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagoglari tomonidan davlat o'quv dasturini amalga oshirishda ta'minlanishi kerak bo'lgan rivojlantiruvchi muhitning xususiyatlarini, maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berish va rivojlantirishdagi yondashuvlarni tavsiflaydi.

MTT ta'lim va tarbiya jarayonining tamoyillari quyidagilardan iborat:

- **Bolalikni o'ziga xos qadriyat ekanligini tan olish.** Bolalik – bu muhim ahamiyatga molik yosh va hayotiy davr. Bolalikning o'ziga xos xususiyati — bu bolalarning ta'lim olish tajribasi natijasida kattalardan ko'ra ko'proq o'rganish va o'zgarish qobiliyatiga ega ekanligidir. Bolalik – bu baxtli bolalik huquqi tan olinadigan, bola rivojlanishining muhim bosqichi.

- **Bolaning huquqi, individualligi va rivojlanish imkoniyatlarini hisobga olish.** Barcha bolalar katta imkoniyat egasi bo'lib dunyoga keladi va har biri tug'ma iste'dodga ega. Har bir bola o'ziga xos individualdir. Barcha bolalar o'z salomatligi va farovonligini himoya qilish, mustahkamlash, shuningdek, sifatli maktabgacha ta'limdan teng foydalanish huquqiga ega.

- Bolalar, shu jumladan, alohida ehtiyojli bolalar ta'lim jarayonining faol ishtirokchisi sifatida tan olinadi va faoliyat turini tanlash, rejalashtirishda ishtirok etish, bilimga bo'lgan tabiiy qiziqishlarini qondirish orqali ularning ta'lim olishi va rivojlanishiga hissa qo'shadi.

- **Har bir bolaning har tomonlama rivojlanishi va farovonligini ta'minlash.** MT — parvarish, ta'lim va tarbiyadagi uyg'un jarayondir; u bolaning

barcha rivojlanish sohalarida rivojlanishini ta'minlaydi; bu ta'lim va tarbiya jarayonida barcha rivojlanish sohalarining o'zaro bog'liqligini, shuningdek, ta'lim olishning turli xil va har tomonlama imkoniyatlari va har bir rivojlanish sohasi bo'yicha integratsiyani ta'minlash zarurligini belgillaydi.

● **Bolaning sog'lig'ini saqlash, mustahkamlash va xavfsiz muhitni ta'minlash.** Bolaning turli ehtiyojlarini, shu jumladan, harakatga bo'lgan ehtiyojini qondirish; faol o'yinlar va kundalik jismoniy mashqlar orqali bolalar o'zlarining his-tuyg'ularini, yirik va mayda motorika ko'nikmalarini rivojlantiradilar; harakatda atrof-olamni o'rganadilar va turli predmetlarni boshqaradilar; o'z tanasining ta'sir va imkoniyatlarini farqlay oladilar, unga g'amxo'rlik qilishni va sog'lom turmush tarzini qabul qilishni boshlaydilar.

● **O'yin orqali ta'lim olish va rivojlantirish.** O'yin maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berishda muhim yondashuvdir. O'yin quvonch keltiradi va bolalarni rag'batlantiradi, ularga yangi ko'nikma va bilimlarni o'rganishga, o'zini va atrofidagi dunyoni bilishga imkon beradi. MT bolaning o'yin huquqini tan oladi, o'yinning bola uchun muhimligini va uning individual rivojlanishi, ta'lim olishi va farovonligiga ko'maklashishdagi pedagogik imkoniyatlari tan oladi.

● **MTTning oila, mahalla, maktab bilan hamkorligi.** Bolaning farovonligi uning oila a'zolari va yaqinlarning MTT ahamiyatini tushunishiga bog'liq. Ota-onalar va mahalliy hamjamiyat o'quv dasturida ta'lim va tarbiya jarayoniga qatnashishga jalb qilinganda va o'z hissasini qo'shganda bolalar yaxshiroq ta'lim oladilar va rivojlanadilar Milliy, tarixiy va madaniy an'analar, ma'naviy boyliklarni tan olish va boshqa xalqlar madaniyatiga hurmatda bo'lish. Bolalarning o'z milliy madaniyati, tili, an'analarini hurmat bilan e'tirof etilganda ular yaxshiroq ta'lim oladilar va rivojlanadilar. Davlat o'quv dasturi milliy va mintaqaviy madaniy xususiyatlarni hisobga olgan holda tuziladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida bolaning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash – bu jamoaviy ish bo'lib, uni amalga oshirishga maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori mas'uldir

4.Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayon samaradorligini oshirish yo'llari.

Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayon samaradorligini oshirish yo'llari

Pedagogik jarayon samaradorligini oshirish uchun quyidagilar amalga oshirilishi kerak:

Yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish:

Multimedialardan foydalanish.

Interaktiv ta'lim metodlari.

Individual yondashuvni tatbiq qilish: har bir bolaning ehtiyojlariga mos ravishda o'qitish.

Bolalarning ijodkorlik va mustaqil fikrlashini rivojlantirish:

Muhokamalar tashkil qilish.

Mantiqiy o'yinlar orqali tafakkurni rivojlantirish.

5. Innovatsion pedagogik faoliyat: maqsad, vazifa va natijalar. Xorij tajribasidan foydalanish

Innovatsion faoliyat – bu ta'lim-tarbiya jarayoniga yangi yondashuvlarni joriy qilishdir. Uning asosiy maqsadi – bolalarda ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish va zamonaviy hayotga tayyorlashdir.

Vazifalari:

- Zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish.
- Ta'lim jarayonini har bir bolaning ehtiyojlariga moslashtirish.
- Xorijiy tajribalardan foydalangan holda samaradorlikni oshirish.

Natijalar:

- Bolalarda ijobiy ta'lim motivatsiyasi shakllanadi.
- Zamonaviy bilimlar va ko'nikmalarga ega bo'lgan avlodni tarbiyalash imkoniyati paydo bo'ladi.

Xorij tajribasida quyidagilar alohida o'ringa ega:

- **Singapur metodikasi: bolalar faolligini rivojlantirishga qaratilgan strategiyalar.**
- **Reggio-Emilia yondashuvi:** ijodiy rivojlanishga e'tibor.
- **Finlandiya ta'lim tizimi:** o'yinlar orqali ta'lim olish.

Mazkur tajribalar mahalliy sharoitga moslashtirilsa, ta'lim jarayoni samaradorligini oshirishda sezilarli natijalarga erishish mumkin.

Singapur metodikasi: bolalar faolligini oshirishga qaratilgan strategiyalar

Singapur ta'lim metodikasi tinglovchilarning faolligi, jamoaviy ishlash qobiliyati va mustaqil fikrlashini rivojlantirishga qaratilgan strategiyalar tizimidir. Ushbu metodikaning asosiy xususiyatlari quyidagilardir:

Faollikni oshiruvchi strategiyalar:

- Kichik guruhlarda ishlash: sinfdagi tinglovchilar kichik guruhlariga bo'linadi, bu ularga o'z fikrlarini erkin ifoda etish va birgalikda ishlash imkoniyatini beradi.

- **Interaktiv o'yinlar va muhokamalar:** bolalar o'yin yoki muhokama davomida o'z fikrlarini faol bayon qiladi va savollarga javob izlaydi.

- **Savollarni qo'llab-quvvatlash:** pedagoglar bolalarga murakkab savollar beradi, bu esa ularda mantiqiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmasini rivojlantiradi.

. **O'qituvchi va bola o'rtasidagi hamkorlik:**

Singapur metodikasida o'qituvchi bolalarga yo'naltiruvchi sifatida faoliyat olib boradi. Bola yangi bilimlarni mustaqil o'rganadi va o'qituvchi uning jarayonni boshqarishiga ko'maklashadi.

Pedagogik texnologiyalar:

Singapur metodikasida "Simultaneous Round Table," "Think-Pair-Share," va "Fayer Model" kabi usullar bolalarning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Har bir usul bolaning faolligini, muloqot qobiliyatini va ijodkorlikni oshirishga qaratilgan.

Reggio Emilia yondashuvi: ijodiy rivojlanishga e'tibor

Reggio Emilia yondashuvi Italiyada ishlab chiqilgan bo'lib, bolaning ijodiy rivojlanishi va o'z qiziqishlarini tadqiq qilishiga asoslanadi. Ushbu yondashuv quyidagi tamoyillarni qamrab oladi:

Bola faoliyatining markaziy roli:

Reggio Emilia yondashuvida bola faol o'rganuvchi hisoblanadi. U o'z qiziqishlariga asoslangan holda bilim va tajribalarni o'zlashtiradi.

Atrof-muhitning o'quv vositasi sifatidagi roli:

Ta'lim muhiti ijodkorlikni rivojlantirish uchun maxsus tashkil etiladi. Xonalar bolalarning qiziqishini uyg'otuvchi ranglar, materiallar va joylashuv bilan jihozlanadi.

Loyiha asosida ta'lim:

Bolalar kichik loyihalarda ishtirok etadi, masalan, biror mavzuni tadqiq qiladi yoki ijodiy asar yaratadi. Ushbu jarayon ular o'rtasida hamkorlikni rivojlantiradi.

4. Ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi:

Reggio Emilia modelida ota-onalar ta'lim jarayonining faol ishtirokchisi bo'lib, bolalarning ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi.

Finlandiya ta'lim tizimi: o'yinlar orqali ta'lim olish

Finlandiya ta'lim tizimi bolalarning tabiiy qiziqishi va o'yin orqali o'rganish tamoyiliga asoslanadi. Bu model quyidagilarni qamrab oladi:

O'yin orqali ta'lim:

O'yinlar bolalarning asosiy faoliyati sifatida tan olinadi. Bu yondashuv bolaning qiziqishini uyg'otadi va qiyinchiliklarni o'yin shaklida yengishga o'rgatadi. Misol uchun:

- Rol o'yinlari: bolalar turli kasblarni o'rganadi.

- Konstruktiv o'yinlar: qurilish va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi.

. Tabiat bilan bog'liqlik:

Finlandiyada ta'lim ochiq havoda, tabiat qo'ynida tashkil etiladi. Bu bolaning psixologik va jismoniy salomatligini qo'llab-quvvatlaydi.

Stressiz o'rganish muhitining yaratilishi:

Ta'lim jarayoni bosim yoki majburiyatsiz olib boriladi. Bu bolaning ijobiy munosabatda o'qishini ta'minlaydi.

Muloqotga yo'naltirilgan ta'lim:

Bolalar o'zaro hamkorlikda ishlaydi va bu ularda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Mahalliy sharoitga moslashtirish yo'llari

Singapur metodikasidan

- Guruhlarda ishlash usullarini qo'llash, bolalar faolligini oshiruvchi o'yinlar tashkil etish.
- Mahalliy pedagogik texnologiyalarni "Simultaneous Round Table" kabi usullarga uyg'unlashtirish.

Reggio Emilia yondashuvidan:

- Ta'lim muhitini bolalarning ijodiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydigan tarzda tashkil qilish.
- Loyihaviy faoliyatni milliy madaniyat va qadriyatlar bilan boyitish.

Finlandiya tizimidan:

- Bolalarni tabiatda o'qitish amaliyotini joriy etish.
- Ta'limda stressni kamaytirish uchun o'yinli faoliyatlar qo'shish.

Bu tajribalarni mahalliy sharoitga moslashtirish ta'lim jarayonida sifat va samaradorlikni oshirishga yordam beradi.

Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish asoslari va zamonaviy pedagogik yondashuvlar bolalarning rivojlanishini ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Pedagogik mahorat, ta'lim metodlari, metodikalar va pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Maktabgacha ta'limda innovatsion pedagogik faoliyat, o'zining maqsadlari, vazifalari va natijalari bilan, ta'limning sifatini oshirishga yordam beradi.

Singapur metodikasi, Reggio Emilia yondashuvi va Finlandiya ta'lim tizimi kabi dunyo miqyosidagi muvaffaqiyatli tajribalar, bolalarning faolligini oshirish, ijodiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va o'yin orqali ta'lim olishni rag'batlantiradi. Ushbu metodikalar, mahalliy sharoitga moslashtirilgan holda, ta'lim jarayonining samaradorligini yanada oshirishda yordam berishi mumkin. Shu bilan birga, maktabgacha ta'limning asosiy tamoyillari, bolaga yo'naltirilgan yondashuv, ilmiylik, faollik va mustaqillik tamoyillari, shuningdek, ta'lim jarayonining tashkiliy jihatlari bolalar uchun eng samarali o'rganish sharoitlarini yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Umuman olganda, ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etish uchun zamonaviy pedagogik metodlarni qo'llash va innovatsion texnologiyalarni integratsiya qilish zarur. Bu esa, o'z navbatida, bolalar ta'limining sifatini, samaradorligini va natijalarini yaxshilashga olib keladi.

Nazorat savollari

Ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etishda qanday asosiy tushunchalar mavjud va ularning har biri qanday ma'noni anglatadi?

Pedagogik mahorat va kasbiy kompetentlikning o'zaro bog'liqligi haqida nima deya olasiz?

Ta'lim metodlari, metodikalar va pedagogik texnologiyalarni o'rganishda qaysi usullar eng samarali deb hisoblanadi?

Maktabgacha ta'limning asosiy tamoyillari haqida to'liq tushuncha bering.

2 –MAVZU: MAKTABGACHA TA'LIMDA AMALIY MASHG'ULOTLAR ORQALI MUSIQIY TA'LIMNI TASHKIL ETISH (2 SOAT AMALIY).

Reja:

1. Musiqiy ta'limning bolalarning hissiy, aqliy va jismoniy rivojlanishiga ta'siri
2. Bolalarning musiqiy qobiliyatlari, didi, estetik va ijodkorlikni rivojlantirish

Tayanch so'z va tushunchalar: musiqa, kuylash, ritmlar, kognitiv, metodlar,

1. Musiqiy ta'limning bolalarning hissiy, aqliy va jismoniy rivojlanishiga ta'siri

Musiqaning emotsional tarbiyasidagi roli Musiqa bolalarning hissiy dunyosini boyitadi. Ular musiqa asarlarining turli janrlarini tinglash orqali baxtiyorlik, xafagarchilik, xursandchilik yoki hayajon kabi turli his-tuyg'ularni anglaydilar. Musiqa bolalarga hissiy tajriba va o'z his-tuyg'ularini to'g'ri ifodalashni o'rgatadi.

Emotsional reaktsiyalar: Musiqa orqali bolalar o'zlarining ichki dunyosini chuqurroq tushunadilar. Masalan, tezkor ritmlar baxtiyorlik yoki faollikni, sekin va tinch musiqa esa xotirjamlikni va salomatlikni ta'minlaydi.

Empatiya rivoji: Musiqa o'zgalar tomonidan yaratilgan his-tuyg'ularni qabul qilish, bolalarda empatiya hisini rivojlantiradi. Bolalar boshqalarning xayoliy va hissiy holatini anglay olishadi.

Musiqa va ijtimoiy hissiy rivojlanish, Musiqa ayniqsa, guruhda ijro etiladigan qo'shiqlar yoki raqslar bolalar o'rtasida ijtimoiy aloqalarni mustahkamlaydi. Bolalar o'zaro hamkorlik qilishni, boshqalarni hurmat qilishni va jamoaviy ishni o'rganadilar.

Ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish: Musiqa va guruhli faoliyatlar bolalarda ijtimoiy muloqot ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Masalan, qo‘shiqlarni birgalikda aytish bolalar o‘rtasida do‘stlik va o‘zaro tushunishni mustahkamlaydi.

Musiqiy ta’limning aqliy rivojlanishga ta’siri. Kognitiv rivojlanishga ta’siri Musiqa bolalarda kognitiv (aqliy) ko‘nikmalarni rivojlantiradi. Musiqa orqali bolalar xotiralarni mustahkamlashadi, mantiqiy fikrlash, diqqat va xotirani yaxshilashadi. Musiqa — bu murakkab strukturaga ega bo‘lgan bir san’at turi bo‘lib, uning ta’siri bolalarda mantiqiy fikrlash va xotirani mustahkamlashda juda foydalidir.

Ritmik va matematika: Musiqa ritmi bolalar uchun matematik fikrlashni rivojlantiradi. Misol uchun, raqamlar va vaqtni o‘zaro bog‘lash, raqamlar ketma-ketligi va xronometrik tushunchalarni o‘rganish uchun musiqa juda foydalidir.

Xotira va eslab qolish: Qo‘shiqlarni yodlash va ijro etish bolalarda xotirani rivojlantiradi. Bolalar ritm, melodiylarni eslab qolish va ularni bir vaqtning o‘zida ijro etish orqali aqliy faoliyatni oshiradilar.

Musiqiy ta’limning jismoniy rivojlanishga ta’siri Musiqa va motorik ko‘nikmalar Musiqa bolalarning jismoniy rivojlanishiga ham ta’sir qiladi. Musiqaning ritmik tuzilishi va harakatlarni birlashtirishi bolalarning motorik ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Musiqaga mos ravishda raqs qilish yoki musiqa asboblarni ijro etish bolalar motorik ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bolalar qo‘l va oyoq harakatlarini, ko‘krak va tana holatlarini boshqarishni o‘rganadilar. Musiqa bolalarga turli harakatlarni koordinatsiya qilishni o‘rgatadi. Masalan, raqsda bola qo‘l va oyoqlarini bir vaqtning o‘zida boshqarish, musiqa ritmiga moslashtirishga harakat qiladi. Musiqiy faoliyatlar bolalarning jismoniy salomatligini yaxshilaydi. Musiqa orqali amalga oshiriladigan jismoniy mashqlar va raqslar bolalarning jismoniy chidamliligini oshiradi.

□ **Jismoniy faoliyat:** Musiqa darslari yoki raqs mashg‘ulotlari bolalarda jismoniy faollikni oshiradi, bu esa ularning umumiy sog‘lig‘ini yaxshilaydi.

□ **Yaxshi holat va xotirjamlik:** Musiqa bolalarning asab tizimini tinchlantiradi va xotirjamlikni ta’minlaydi. Shu bilan birga, musiqaning sekin ritmli janrlari, masalan, klassik musiqa, bolalarga tinchlanish va aqliy holatini yaxshilashga yordam beradi.

“Diskussiya va munozara” metodi (bir-biriga savollar berish, fikr almashish va turli nuqtai nazarlarni tahlil qilish orqali ma’lum bir mavzuda izlanish olib borishga asoslangan o‘qitish usullari.)

Musiqiy ta’limning bolalarning hissiy, aqliy va jismoniy rivojlanishiga qanday ta’sir ko‘rsatishi haqida gaplashamiz. Musiqa nafaqat estetik zavq, balki bolalar

rivojining barcha jabhalarida ijobiy o'zgarishlarni keltirib chiqaradi. Shuning uchun musiqaning bolalarga bo'lgan ta'siri juda chuqur va kengdir.	
<i>Musiqaning hissiy rivojlanishga ta'siri</i>	
<i>Musiqaning aqliy rivojlanishga ta'siri</i>	
<i>Musiqaning jismoniy rivojlanishga ta'siri</i>	
XULOSA	

2. Bolalarning musiqiy qobiliyatlari, didi, estetik va ijodkorlikni rivojlantirish

Musika ta'limi nafaqat bolalarning estetik didini shakllantirish, balki ularning ijodiy qobiliyatlari, hissiy va aqliy rivojlanishiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Musiqiy faoliyat bolalarda yaxshi didni, estetik his-tuyg'ularni, musiqiy qobiliyatlarni rivojlantiradi, shu bilan birga ijodkorlikni oshirishga yordam beradi. Ushbu ma'ruzada musiqiy ta'limning bolalar rivojlanishidagi o'rni, musiqiy qobiliyatlarning shakllanishi, did va estetik tuyg'ularni rivojlantirish jarayonlari va ijodkorlikni rag'batlantirish usullari haqida so'z yuritamiz.

Musiqiy qobiliyatlar — bu nima? Musiqiy qobiliyatlar — bu bolalarning musiqa va uning unsurlarini o'zlashtirish qobiliyati. Bu, avvalo, tovushlarni eshitish, musiqani tinglash, uni tahlil qilish, ritmga moslashish va ijro etish kabi ko'nikmalardan iboratdir. Musiqiy qobiliyatlar quyidagi tarkibiy qismlardan tashkil topadi:

Tovushni eshitish va farqlash: Bolalar turli tovushlarni farqlash, ularni identifikatsiya qilish va musiqa janrlarida qanday tovushlar ishlatilishini o'rganadilar.

Ritmni anglash: Ritmik sezgi bolalarda musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Bolalar ritmni his qilish va u bilan ishlashni o'rganadilar.

Melodiya va garmoniyaning anglash: Melodiyaning boshqarilishi, musiqadagi tovushlarning o'zaro uyg'unligini tushunish — bu musiqiy qobiliyatlarning ajralmas qismidir. Musiqiy qobiliyatlar tabiatan ma'lum darajada berilgan bo'lsa-da, ularni rivojlantirish va shakllantirish uchun maxsus ta'lim va mashqlar zarur. Maktabgacha ta'limda bolalar musiqa asboblari chalish, qo'shiqlarni yodlash, raqs qilish va turli musiqa o'yinlarida ishtirok etish orqali qobiliyatlarini rivojlantiradilar. Har bir bola uchun musiqiy qobiliyatlar individual tarzda rivojlanadi, ammo umumiy ravishda musiqa bilan mashg'ulotlar barcha bolalarda musiqiy qobiliyatlarni mustahkamlaydi.

Interaktiv savol-javob metodi — bu metod darsda tinglovchilarni faol ishtirok etishga, o‘z fikrlarini erkin ifodalashga va yangi bilimlarni o‘zlashtirishga undaydi. Savol-javob usuli tinglovchilar bilan muloqotga kirishish, o‘zaro fikr almashish va yangiliklarni muhokama qilish imkonini beradi.	
O‘qituvchi “Bugungi darsda Bolalarning musiqiy qobiliyatlari, didi, estetik va ijodkorlikni rivojlantirish haqida gaplashamiz. Darsimizda interaktiv savol-javob metodidan foydalanamiz, bu orqali sizlar o‘rganilgan mavzuni yanada chuqurroq tushunasizlar.”	
1. SAVOL: “Musiqiy ta’lim bolalarning hissiy, aqliy va jismoniy rivojlanishiga qanday ta’sir qiladi?”	JAVOBLAR
2. SAVOL: “Musiqiy qobiliyatlar qanday shakllanadi? Bolalarda musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirishda qanday metodlardan foydalaniladi?”	JAVOBLAR
3. SAVOL: “Bolalar musiqa eshitish orqali qanday qobiliyatlarni rivojlantiradilar?”	JAVOBLAR
3. SAVOL: “Musiqiy did bolalarda qanday shakllanadi? Musiqaning estetik jihatlarini qanday rivojlantirish mumkin?”	JAVOBLAR
4. SAVOL: “Musiqiy ta’limda bolalar qanday estetik tajribalarni olishlari mumkin?”	JAVOBLAR

Nazorat savollari

Ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash bolalarning bilim olish jarayoniga qanday ta’sir ko‘rsatadi?

Pedagogik mahoratni oshirishda ta’lim metodlari va pedagogik texnologiyalarning o‘rni qanday?

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ta’lim jarayonini tashkil etishning samaradorligini qanday baholaysiz?

3-Mavzu: Musiqiy ta'limda innovatsion metodlar va texnologiyalar

(2 soat amaliy).

REJA:

1. Interaktiv dasturlar va musiqiy o'yinlar yordamida bolalar bilan ishlash.
2. Ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish

Tayanch so'z va tushunchalar: musiqa rahbari, metod, o'yin, ta'lim, dasturlar.

1. Interaktiv dasturlar va musiqiy o'yinlar yordamida bolalar bilan ishlash.

Hozirgi kunda bolalar ta'limi va tarbiyasida interaktiv metodlar va texnologiyalar samarali qo'llanilmoqda. Bu metodlar orasida interaktiv dasturlar va musiqiy o'yinlar o'zining samaradorligi va bolalar uchun qiziqarli bo'lishi bilan ajralib turadi. Interaktiv dasturlar yordamida bolalar nafaqat musiqa, ritm, va melodiylarni o'rganadilar, balki ularning ijodiy qobiliyatlari ham rivojlanadi. **Interaktiv dasturlar** — bu bolalar bilan ta'lim va tarbiya jarayonida interaktiv elementlarni o'z ichiga olgan vositalar. Bu dasturlar orqali bolalar o'zlari faol ishtirok etgan holda bilimlarni o'zlashtiradilar. Musiqiy o'yinlar esa bolalarga musiqa va ritmni o'rganishda qiziqarli va samarali imkoniyat yaratadi.

Musiqiy o'yinlar — bu bolalar uchun musiqiy tushunchalarni o'rganishni qiziqarli va o'yin shaklida taqdim etadigan dasturlar. Ular bolalarning musiqiy idrokini, eshitish qobiliyatini va ritmik tuyg'usini rivojlantiradi.

- **Ijodiy rivojlanish:** Musiqiy o'yinlar va interaktiv dasturlar bolalarda ijodiy fikrlashni, qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi.
- **Kognitiv rivojlanish:** Bolalar musiqani tinglash va uni qayta ijro etish orqali eshitish va xotira ko'nikmalarini mustahkamlashadi.
- **Muvaffaqiyatga erishish:** Musiqiy o'yinlar bolalarga o'zlarini ifodalash imkoniyatini beradi va bolalarda muvaffaqiyat hissini yaratadi.
- **Diqqat va konsentratsiya:** Interaktiv dasturlar yordamida bolalar diqqatini jamlashni o'rganadilar, bu esa boshqa sohalarda ham samarali ishlashlariga yordam beradi.

Musiqiy o'yinlar va interaktiv dasturlar yordamida bolalar bilan ishlash — bu nafaqat musiqa va ritmni o'rgatish, balki ularning ijodiy va kognitiv rivojlanishini ta'minlashning samarali usulidir. Interaktiv texnologiyalar ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi.

MUSTAQIL ISHLASH METODI — bu tinglovchilarga o‘z-o‘zini boshqarish, mustaqil fikrlash va o‘z bilimlarini amalda qo‘llash imkoniyatini beradigan ta’lim metodidir.		
MAQSAD: Tinglovchilarga interaktiv dasturlar va musiqiy o‘yinlar yordamida bolalar bilan samarali ishlashni o‘rgatish. Ular mustaqil ravishda musiqiy o‘yinlar yaratish, musiqani tahlil qilish va o‘quv jarayonini boshqarish bo‘yicha ko‘nikmalarni egallashlari kerak.		
ASOSIY VAZIFALAR:		
1	Tinglovchilar bolalar bilan musiqiy o‘yinlarni ishlab chiqish.	
2	Interaktiv dasturlar orqali musiqiy faoliyatni tashkil qilish.	
3	Tinglovchilar va bolalar o‘rtasida samarali o‘quv muhitini yaratish usullarni ishlab chiqish .	
4	Pedagogik yondashuvlarni interaktiv dasturlar bilan uyg‘unlashtirish	

“T ” – chizma usuli

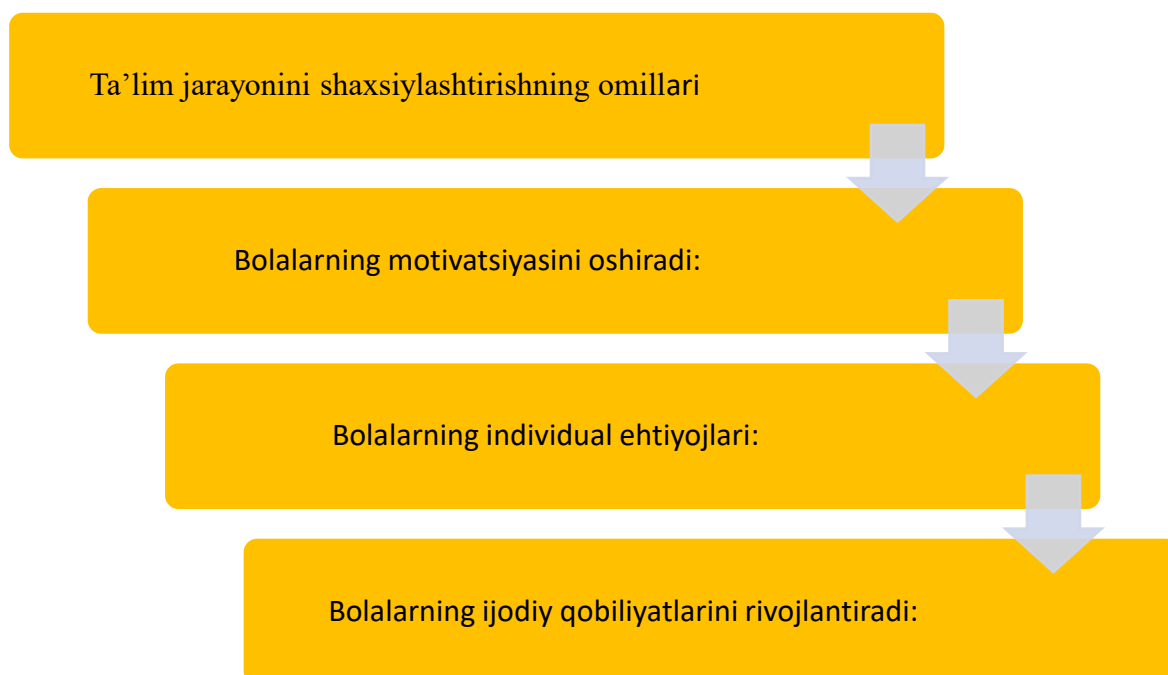
Interaktiv dasturlar va musiqiy o‘yinlar yordamida ishlashning ijobiy va muammoli jihatlari

Ijobiy jihatlari	Muammoli jihatlari

3. Ta’lim jarayonini shaxsiylashtirish

Ta’limni shaxsiylashtirish — bu bolalarning individual ehtiyojlari, bilim olish tezligi, o‘rganish uslublari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda ta’lim tarbiya jarayonini tashkil etish jarayonidir. Bu yondashuv bolalarga ta’lim jarayonida o‘zlarini erkin ifodalash, o‘zlari uchun eng samarali o‘rganish metodlarini tanlash imkoniyatini beradi. Shaxsiylashtirilgan ta’lim bolalarning

muvaffaqiyatga erishish darajasini oshiradi va ta'lim jarayonining sifatini yaxshilaydi. shaxsiylashtirishning asosiy omillari:

Bolalarning motivatsiyasini oshiradi:

Shaxsiylashtirilgan ta'lim bolalarni o'zlari uchun qiziqarli va dolzarb mavzular bilan tanishtiradi. Bolalar o'zingizni qiziqtirgan, o'ziga mos o'rganish metodlari bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu ularda o'rganishga bo'lgan motivatsiyani kuchaytiradi.

b) Bolalarning individual o'rganish tezligini ta'minlaydi:

Har bir bola o'zining o'rganish tezligiga ega. Ba'zi bolalar tezda o'rganishni boshlashadi, boshqalari esa biroz vaqt olishi mumkin. Shaxsiylashtirilgan ta'lim har bir bolaga o'ziga mos o'rganish tempi va metodlarini tanlash imkonini beradi.

c) Bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi:

Ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish bolalarga o'zlarini ifodalash imkoniyatini beradi. Bolalar o'z qiziqishlariga qarab yangi fikrlar, g'oyalar yaratishga va o'z ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga harakat qilishadi.

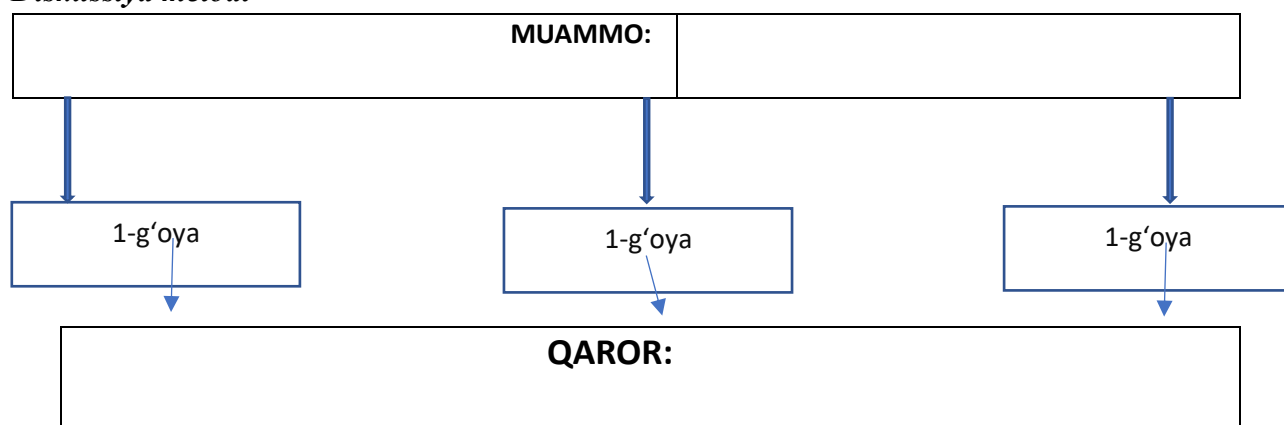
Shaxsiylashtirilgan ta'lim nafaqat bolalar uchun, balki ta'lim tashkiloti va pedagoglari uchun ham yangi imkoniyatlar yaratadi. Pedagoglar o'z faoliyatlarini har bir bolaning shaxsiy xususiyatlariga moslashtirgan holda ta'limni yanada samarali tashkil etadilar. Shaxsiylashtirilgan ta'lim bolalarning qiziqishlari va ehtiyojlariga mos keladi, bu esa ularda o'rganishga bo'lgan motivatsiyani oshiradi. Bolalar o'zlariga qiziqarli bo'lgan mashg'ulotlarni o'rganish orqali ta'lim jarayoniga yanada qiziqish bilan yondashadilar. Har bir bolaning o'rganish tezligi boshqacha bo'ladi. Shaxsiylashtirilgan ta'lim har bir bolaga o'z tezligida o'rganish imkonini beradi. Zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar ta'limni

shaxsiylashtirishda muhim rol o'ynaydi. Interaktiv dasturlar, mobil ilovalar, onlayn platformalar va raqamli resurslar yordamida bolalar o'z ta'lim jarayonlarini yanada samarali va individual tarzda tashkil etishlari mumkin.

Ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish — bu ta'lim tizimini yanada samarali va bolalarga moslashtirish imkonini beruvchi yondashuvdir. bolalarning individual ehtiyojlari va o'rganish uslublari asosida ta'lim olishga yo'naltirish, ularning muvaffaqiyatga erishish darajasini oshiradi va o'rganishni qiziqarli va samarali qiladi. Shaxsiylashtirilgan ta'lim ta'lim jarayonining sifatini yaxshilashtiradi. Ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish uchun bir qancha samarali pedagogik metod va strategiyalar mavjud.

Diskussiya metodi — ta'lim jarayonida tinglovchilarni muammoli savollar, fikrlarni baham ko'rish, tahlil qilish va qarorlar qabul qilishga jalb qilishga asoslangan o'rganish usulidir. Bu metod tinglovchilarni o'z bilim va fikrlarini mustaqil ravishda rivojlantirishga, tanqidiy fikrlashni o'rgatishga va kommunikatsiya ko'nikmalarini oshirishga yordam beradi. Diskussiya metodining asosiy maqsadi — tinglovchilarni faollashtirish, ularni fikrlashga undash va bir-birlarini tushunishga yordam berish.

Diskussiya metodi

Nazorat savollari

Mavzudaen keb chikib kuyin

O'Z-O'ZINI TEKSHIRISH UCHUN TEST SAVOLLAR

1.	Qaysi yoshda bolalarda “O‘yinlar o‘ylab topadi, syujet-rolli o‘yinlarda ishtirok etadi, turli ertaklarni sahnalashtirishda qatnashadi” malakasi shakllantiriladi	6 yoshu 9 oylik	6 yoshu 6oylik	5 yoshu 9 oylik	6 yoshu 3oylik	1
2.	Maktabgacha ta’lim tizimida qaysi dastur alohida ehtiyojga ega bo‘lgan bolalar uchun mo‘ljallangan?	“Ilk qadam” Davlat o‘quv dasturi	“Bolajon” dasturi	“Uchinchi ming yillikning bolasi” dasturi	“Bilimdon” dasturi	1
3.	Maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy asarlarga qiziqishi qaysi kompetensiyaga tegishli?	Nutq, muloqot, o‘qish va yozish malakalari sohasi	Ijodiy rivojlanish sohasi	Bilish jarayonining rivojlanishi sohasi	Jismoniy rivojlanish va sog‘lom turmush tarzini shakllantirish sohasi	1
4.	Bolalar portfoliosi nima?	Bolaning guruhga kelganidan ta maktabgacha ta’lim tashkilotini yakunlagunga qadar yutuqlari va ishlarining yakka to‘plami	Bolalarning dasturni o‘zlashtirishidagi yutuqlari bayon etiladigan daftar	Bolalarning tadbirlar, ko‘rgazma va ko‘rik tanlovlardagi muvaffaqiyatli ishtiroklari qayd etiladigan daftar	Bolaning shu davrgacha erishgan yutuqlari, ta’lim sohalarini o‘zlashtirish bo‘yicha mavjud bo‘lgan muammolari qayd etiladigan daftar	1
5.	tarbiyachining ish jurnalida berilgan ushbu qismda bolalarni birlamchi tibbiy ko‘rikdan (filtr) o‘tkazish, bolaning holati haqidagi ma’lumotlarni ota-onalardan olish, davomatga belgilab qabulni yakunlash va bolalarning hoxishlariga qarab mehnat turlariga jalb etish tadbirlari amalga oshiriladi.Nuqtalar o‘rniga kerakli so‘zni belgilang.	Ertalabki qabul	O‘yinlar	Bolalar bilan suhbat	Ta’lim-tarbiya jarayoni	1
6.	MTTd sog‘lomlashtirish ishlarini tashkil etish qanday metodik tavsiya asosida amalga oshiriladi	“Yoz o‘tmoqda soz” metodik tavsiya”	Tejamkorlik saboqlari “dasturi asosida	“Mehr aksiyasi” mehr muruvvat oyligi	“Baxtli bolalik”Konsepsiyasi	1
7.	Sog‘lomlashtirish ishlarini tashkil etish bo‘yicha yig‘ma	Sog‘lomlashtirish davri rejasi asosida	Buyruq , umumiy ishlab chiqarish	Ota-onalarning antropometrik	Ota-onalar ta’tillar jadvali tuziladi	1

	jildda tarbiyachi qanday hujjatlarni jamlaydi.	olib borilgan tadbirlari ssenariylari va foto lavhalari	yig'ilishi materiallari	ko'rsatkichlar jamlanadi		
8.	MTTda sog'lomlashtirish ishlarini tashkil etish bo'yicha ota-onalar uchun qanday targ'ibot ishlar olib boriladi	“Assalom yoz” ota-onalar uchun targ'ibot stendi.	Ota onalar testdan o'tkaziladi	Ota-onalarning antropometrik ko'rsatkichlar jamlanadi	Ota-onalar ta'tillar jadvali tuziladi	1
9.	MTTda sog'lomlashtirish ishlarini tashkil etish bo'yicha qanday me'yoriy reglament ishlari tashkil etiladi	Buyruq , umumiy ishlab chiqarish yig'ilishi, xodimlar bilan yo'riqnoma o'tkazish	Ota-ona bilan hisobot tayyorlanadi	Bolalar uchun testlar majmuasi tuziladi	Reglament asosida diagnostik tahlil tashkil etiladi	1
10.	Qaysi yoshda bolalarda “O'yinlar o'ylab topadi, syujet-rolli o'yinlarda ishtirok etadi, turli ertaklarni sahnalashtirishda qatnashadi” malakasi shakllantiriladi	6 yoshu 9 oylik	6 yoshu 6oylik	5 yoshu 9 oylik	6 yoshu 3oylik	1
11.	Maktabgacha ta'lim tizimida qaysi dastur alohida ehtiyojga ega bo'lgan bolalar uchun mo'ljallangan?	“Ilk qadam” Davlat o'quv dasturi	“Bolajon” dasturi	“Uchinchi ming yillikning bolasi” dasturi	“Bilimdon” dasturi	1
12.	Maktabgacha yoshdagi bolalarning badiiy asarlarga qiziqishi qaysi kompetensiyaga tegishli?	Nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari sohasi	Ijodiy rivojlanish sohasi	Bilish jarayonining rivojlanishi sohasi	Jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish sohasi	1
13.	Bolalar portfoliosi nima?	Bolaning guruhga kelganidan ta maktabgacha ta'lim tashkilotini yakunlagunga qadar yutuqlari va ishlarining yakka to'plami	Bolalarning dasturni o'zlashtirishidagi yutuqlari bayon etiladigan daftar	Bolalarning tadbirlar, ko'rgazma va ko'rik tanlovlardagi muvaffaqiyatli ishtiroklari qayd etiladigan daftar	Bolaning shu davrgacha erishgan yutuqlari, ta'lim sohalarini o'zlashtirish bo'yicha mavjud bo'lgan muammolari	1

					qayd etiladigan daftar	
14.	Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiylashuvi qaysi kompetensiyaga tegishli?	Ijtimoiy	Ijodiy rivojlanish sohasi	Bilish jarayonining rivojlanishi sohasi	Jismoniy rivojlanish va sogʻlom turmush tarzini shakllantirish sohasi	1

MODUL YUZASIDAN MALAKA ISHI MAVZULARI:

1. Interaktiv dasturlar va musiqiy o'yinlar yordamida bolalar bilan ishlash, faolliyatini tashkilashtirish qanday amalga oshiriladi?
3. Ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etishda qanday asosiy tushunchalar mavjud va ularning har biri qanday ma'noni anglatadi?
4. Pedagogik mahorat va kasbiy kompetentlikning o'zaro bog'liqligi haqida nima deya olasiz?
5. Ta'lim metodlari, metodikalar va pedagogik texnologiyalarni o'rganishda qaysi usullar eng samarali deb hisoblanadi?
6. Maktabgacha ta'limning asosiy tamoyillari haqida to'liq tushuncha bering.
7. Ta'lim-tarbiya jarayonining tashkiliy jihatlari nimalardan iborat va ular qanday ahamiyatga ega?
8. Maktabgacha ta'limda pedagogik jarayon samaradorligini oshirishning qanday usullari mavjud?
9. Innovatsion pedagogik faoliyatning maqsadi, vazifalari va natijalari haqida nima deya olasiz?
10. Singapur metodikasining bolalar faolligini oshirishdagi ahamiyati haqida nimalarni bilasiz?
11. Reggio Emilia yondashuvi qanday xususiyatlarga ega va bu yondashuv bolalarning ijodiy rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatadi

TARQATMA MATERIALLAR

Soʻzlar	Sizningcha bu soʻzlar qanday maʼnoni anglatadi?	Qoʻshimcha maʼlumot
Kuzatish		
Tanlov		
Yondashuv		

Soʻzlar	Sizningcha bu soʻzlar qanday maʼnoni anglatadi?	Qoʻshimcha maʼlumot
Kuzatish	bola ishlayotgan yoki oʻynayotgan paytda uning faoliyatiga aralashmagan holda kuzatish jarayoni.	Bolani kuzatish vaqtida pedagog uning xulq-atvori turini, qiziqishlar doirasini, koʻnikmalar darajasi va rivojlanishda oʻsishini aniqlashi mumkin
Tanlov	kasbiy tayyorgarlikning maʼlum darajadagi talablarga muvofiqligi	bu baʼzi variantlarni boshqa variantlardan afzal koʻrish yoki baʼzi variantlarni boshqalari foydasiga rad etish
Yondashuv	pedagogik faoliyatining oʻzaro bogʻliq gʻoyalari, tushunchalari va usullarning oʻziga xos xarakteri toʻplamidan foydalanadigan pedagogning uslubiy yoʻnalishi.	taʼlim jarayonini tizimli yondashuv asosida intellektual bellashuv muhitini yuzaga keltirish orqali bolalarning qiziqishini oshirish, jarayonni jonli joʻshqin olib borilishi kuzatiladi

ATAMALAR IZOHLI LUG'ATI

Atributlar – bu biror narsaning ramzi bo'lgan obyektlar. Bolalar o'yinida, masalan, moryaklar – bosh kiyimi, desantlar – maxsus boylog'ichlar va boshqalar.

Tarbiya (psixologik jihat), keng ma'noda shaxsning ijtimoiylashuvi, o'z faoliyati davomida tabiiy, ijtimoiy va madaniy muhit ta'siri ostida, shu jumladan, ota-onalarning maxsus uyushgan maqsadli faoliyati. Shaxsning shaxs sifatida shakllanishi va rivojlanishi.

Tanlov – bu shaxsning o'z faoliyatini namoyon bo'lishi uchun ma'lum bir kombinatsiyadan eng afzal ko'rgan variantini tanlash imkoniyati.

MTT – maktabgacha ta'lim tashkiloti.

Individuallik – bir shaxsni boshqalardan ajratib turadigan o'ziga xos xususiyatlar to'plami.

Shaxs – bu aniq hayotiy pozitsiyani egallaydigan, o'z tanlovi va faoliyati uchun javobgar bo'lgan ongli va o'z-o'zini anglaydigan mashhur inson.

Kuzatish – bu bolani ishlayotgan yoki o'ynayotgan paytda kuzatib borish, uning faoliyatiga aralashmaslik.

Yondashuv – bu pedagogik faoliyatining o'zaro bog'liq g'oyalari, tushunchalari va usullarning o'ziga xos xarakteri to'plamidan foydalanadigan pedagogning uslubiy yo'nalishi.

Pedagogik qo'llab-quvvatlash – pedagogning jismoniy va ruhiy salomatligi, ta'limda muvaffaqiyatli rivojlanishi, hayoti va kasbiy o'zini-o'zi belgilashi bilan bog'liq individual muammolarni hal qilishda tezkor yordam ko'rsatish bo'yicha faoliyati.

Rivojlantiruvchi ta'lim muhiti – bolaning rivojlanishi ta'minlaydigan shartlarning o'zaro bog'liqligini belgilovchi muhit (o'yinlar, buyumlar va o'yin materiallari, o'quv qo'llanmalar, turli tadbirlarni o'tkazish uchun zarur bo'lgan jihozlar).

O'z-o'zini anglash – (lotincha “aktualis” – haqiqiy, real; o'z-o'zini ifoda etish) – insonning shaxsiy imkoniyatlarini to'liq anglash va rivojlanishiga intilish. Bu imkoniyatlar va iste'dodlarni doimiy ravishda amalga oshirishdir.

O'z-o'zini ifoda etish – bu shaxsning o'ziga xos fazilatlari va qobiliyatining rivojlanishi va namoyon bo'lishi jarayoni va natijasidir. Subyekt – bu ongli va ijodiy faollik hamda o'zini va atrofdagi haqiqatni anglash, o'zgartirishda erkinliklarga ega bo'lgan shaxs.

Subyektivlik – bu individual bo'lish qobiliyatini aks ettiradigan va faoliyatini tanlash va amalga oshirishda faollik, erkinlik darajasi bilan ifodalanadigan individual shaxsning sifati.

O'z-o'zini tushunish – bu shaxsning o'zi to'g'risida anglab yetadigan va boshdan kechiradigan o'z-o'zini anglash tizimidir. Uning asosida o'zining hayotiy faoliyatini o'zi, boshqa odamlar bilan munosabatlarni o'rnatadi.

FOYDALANILGAN VA TAVSIYA ETILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi qonuni. O‘RQ-595-son, 2019-yil 16-dekabr.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi “O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PQ-4312-son qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-fevraldagi “Madaniyat va san’at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-112-son qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning Davlat standartini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarori. 802-son, 2020-yil 22-dekabr.
5. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha va maktab ta’limi tashkilotlari xodimlarining uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish to‘g‘risida” qarori. 867-son, 2024-yil 20-dekabr
6. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 8-iyuldagi “Maktabgacha ta’lim tashkiloti pedagogining kasbiy standartini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 423-son qarori.
7. Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligining 2025-yil, 29-avgustdagi “Maktabgacha ta’lim tashkiloti va pedagoglarning ish hujjatlarini tasdiqlash to‘g‘risida” buyrug‘i 323-son buyruq.
8. Grosheva I.V., Mirziyoeva Sh.Sh., Yevstafeva L.G., Maxmudova D.T., Nabixanova Sh.B., Pak S.V., Nazarova V.A., Isxakova M.R., Abdunazarova N.F. O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tashkilotlari uchun “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi (takomillashtirilgan ikkinchi nashr) Toshkent 2022-yil.
9. N.Sh.Abdullayeva Kelajak sari ilk ta’lim bilan: Variativ ta’lim ; – T.: “Iqtisod-moliya”, 2020. – 104 b.
10. Grosheva I.V., Djanpeisova G.E., Mikailova U.T., Ismailova M.A., Kenjabaeva D.A., Gulyamova N.B., Miftaeva N.A “O‘yin orqali ta’lim berish” Uslubiy qo‘llanmasi, T — 2020
11. Abdullaev Sh. Musiqiy ta’lim metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
12. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
13. Yunusov R. Musiqa ta’limida zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2020.
14. To‘xtayeva D. Musiqa o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2019.

15. Xasanova N. Musiqa ta'limida innovatsion yondashuvlar. // Pedagogik ta'lim jurnali, 2021, №3.
16. Ismailova M. Musiqa darslarida AKTdan foydalanish samaradorligi. // Ta'lim va innovatsiya, 2022, №2.
17. Sharipov B. Interfaol metodlarning musiqa ta'limidagi o'rni. // Ilmiy axborotnoma, 2020.